

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

RESOLUCIÓ de 26 de gener de 2023, de la Direcció General de Cultura i Patrimoni, per la qual s'incoa un expedient per a declarar bé immaterial de rellevància local el Porrat de Sant Blai, de Potries. [2023/1251]

L'article 1.3 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, estableix que formen part del patrimoni cultural valencià, en qualitat de béns immaterials del patrimoni etnològic, les creacions, els coneixements, les tècniques, les pràctiques i els usos més representatius i valuosos de les formes de vida i de la cultura tradicional valenciana.

Els articles 15.5 i 55 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, estableixen que s'inclouran en la secció cinquena de l'Inventari general del patrimoni cultural valencià, amb la qualificació de béns immaterials de rellevància local, aquelles creacions, coneixements, pràctiques, tècniques, usos i activitats més representatives i valuosos de la cultura i les formes de vida tradicionals valencianes. Igualment, s'inclouran els béns immaterials que siguen expressions de les tradicions del poble valencià en les seues manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci, i en especial, aquelles que han sigut objecte de transmissió oral i les que mantenen i potencien l'ús del valencià.

Vistos els informes tècnics favorables a la incoació de l'expedient de declaració de bé immaterial de rellevància local, emesos pel Servei de Patrimoni Cultural i per la Comissió Tècnica per a l'Estudi i Inventari del Patrimoni Immateral, i de conformitat amb aquests. Fent ús de les facultats que confereixen l'article 56 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià; l'article 14 del Decret 173/2020, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament orgànic i funcional de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport; i l'article 19.1 del Decret 62/2011, de 20 de maig, pel qual es regula el procediment de declaració i el règim de protecció dels béns de rellevància local, resolc:

Primer

Incoar un expedient per a declarar bé immaterial de rellevància local el Porrat de Sant Blai de Potries i fer-ne la inscripció en la secció cinquena de l'Inventari general del patrimoni cultural valencià.

Segon

En atenció al que disposa l'article 56 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat Valenciana, del patrimoni cultural valencià, en l'annex que s'adjunta a aquesta resolució es determinen els valors del bé que justifiquen aquesta declaració i es descriuen els detalls que permeten identificar-lo amb precisió.

Tercer

La protecció del Porrat de Sant Blai de Potries com a patrimoni cultural immaterial es concretarà en les mesures següents:

- a) Realitzar labors d'identificació, descripció, investigació, estudi i documentació amb criteris científics.
- b) Incorporar els testimonis disponibles a suports materials que garantisquen la seua protecció i preservació.
- c) Vetlar pel normal desenvolupament i la pervivència d'aquesta manifestació cultural, així com tutelar la conservació dels seus valors tradicionals i la seua transmissió a les generacions futures.

Qualsevol canvi que sobrepassa el desenvolupament normal dels elements que formen aquesta manifestació cultural haurà de comunicar-se a la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural per a la seua autorització administrativa, si és el cas, i consegüent modificació d'aquesta resolució.

Les accions de salvaguarda que es projecten hauran de tindre en compte, de manera molt especial, els riscos de desvirtuació que podrien derivar-se del turisme massiu, així com la necessitat de valorar i protegir adequadament els oficis tradicionals associats a aquesta manifestació.

La gestió del patrimoni cultural protegit per aquesta declaració de bé de rellevància local immaterial correspon a l'Ajuntament de Potri-

Conselleria de Educación, Cultura y Deporte

RESOLUCIÓN de 26 de enero de 2023, de la Dirección General de Cultura y Patrimonio, por la que se incoa un expediente para declarar bien inmaterial de relevancia local el Porrat de Sant Blai, de Potries. [2023/1251]

El artículo 1.3 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, establece que forman parte del patrimonio cultural valenciano, en calidad de bienes inmateriales del patrimonio etnológico, las creaciones, los conocimientos, las técnicas, las prácticas y los usos más representativos y valiosos de las formas de vida y de la cultura tradicional valenciana.

Los artículos 15.5 y 55 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, establecen que se incluirán en la sección quinta del Inventario general del patrimonio cultural valenciano, con la calificación de bienes inmateriales de relevancia local, aquellas creaciones, conocimientos, prácticas, técnicas, usos y actividades más representativas y valiosas de la cultura y las formas de vida tradicionales valencianas. Igualmente, se incluirán los bienes inmateriales que sean expresiones de las tradiciones del pueblo valenciano en sus manifestaciones musicales, artísticas, gastronómicas o de ocio, y en especial, aquellas que han sido objeto de transmisión oral y las que mantienen y potencian el uso del valenciano.

Vistos los informes técnicos favorables a la incoación del expediente de declaración de bien inmaterial de relevancia local, emitidos por el Servicio de Patrimonio Cultural y por la Comisión Técnica para el Estudio e Inventario del Patrimonio Immateral, y de conformidad con estos. En uso de las facultades que confieren el artículo 56 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano; el artículo 14 del Decreto 173/2020, de 30 de octubre, por el que se aprueba el Reglamento orgánico y funcional de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte; y el artículo 19.1 del Decreto 62/2011, de 20 de mayo, por el que se regula el procedimiento de declaración y el régimen de protección de los bienes de relevancia local, resuelvo:

Primero

Incoar un expediente para declarar bien inmaterial de relevancia local el Porrat de Sant Blai de Potries y hacer la inscripción en la sección quinta del Inventario general del patrimonio cultural valenciano.

Segundo

En atención a lo que dispone el artículo 56 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat Valenciana, del patrimonio cultural valenciano, en el anexo que se adjunta a esta resolución se determinan los valores del bien que justifican esta declaración y se describen los detalles que permiten identificarlo con precisión.

Tercero

La protección del Porrat de Sant Blai de Potries como patrimonio cultural inmaterial se concretará en las medidas siguientes:

- a) Realizar labores de identificación, descripción, investigación, estudio y documentación con criterios científicos.
- b) Incorporar los testigos disponibles a soportes materiales que garanticen su protección y preservación.
- c) Velar por el normal desarrollo y la pervivencia de esta manifestación cultural, así como tutelar la conservación de sus valores tradicionales y su transmisión a las generaciones futuras.

Cualquier cambio que sobrepase el desarrollo normal de los elementos que forman esta manifestación cultural deberán de comunicarse a la dirección general competente en materia de patrimonio cultural para su autorización administrativa, en su caso, y consiguiente modificación de esta resolución.

Las acciones de salvaguarda que se proyecten deberán de tener en cuenta, de manera muy especial, los riesgos de desvirtuación que podrían derivarse del turismo masivo, así como la necesidad de valorar y proteger adecuadamente los oficis tradicionales asociados a esta manifestación.

La gestión del patrimonio cultural protegido por esta declaración de bien de relevancia local inmaterial corresponde al Ayuntamiento de Potri-

es, el qual decidirà sobre aspectes materials i immaterials, així com el desenvolupament dels actes de la festa.

Quart

Notificar la present resolució a les persones interessades en el procediment.

València, 26 de gener de 2023.– La directora general de Cultura i Patrimoni: Carmen Amoraga Toledo.

ANNEX

1. Identificació

a) Identificació geogràfica

Potries és una localitat de 3,2 km² d'extensió ubicada a la comarca de la Safor, província de València, i en plena Horta de Gandia. Fita amb els municipis de Beniflà, Palma de Gandia, la Font d'en Carròs, Villalonga i Ador, i es troba a poc més de 7 km al sud de Gandia.

b) Àmbit

Comarcal.

c) Tipologia

Mercat tradicional, fira i actes religiosos.

d) Denominació principal i altres

Porrat de Sant Blai.

e) Comunitats o persones relacionades amb l'element

El Porrat de Sant Blai no seria possible sense la total implicació de la localitat. Per començar, seria impensable sense la col·laboració voluntària d'algunes de les dones del poble, ja que són elles les que s'encarreguen del manteniment, neteja i decoració de l'església dels Sants Joans els dies previs a l'onomàstica del sant. Ja el mateix dia de la festivitat canten els gojos, passen pel coll la reliquia del sant de manera continuada des del dia 3 fins al diumenge següent, i venen les estampetes amb la imatge del sant i els ciris.

Altres agrupacions sense ànim de lucre i comerços són essencials per al suport logístic i el desenvolupament ple del porrat:

– El forn fa donació dels panellots que es beneeixen durant la missa del dia de sant Blai.

– La floristeria cedeix flors per a decorar l'església.

– La Confraria del Carme, composta per dones de la localitat, juntament amb l'Associació de Festes de Potries, són les encarregades, per un costat, de dur a terme la tradicional bunyolada, i per un altre, de repartir begudes a les persones assistents, així com de la necessària organització de les zones d'aparcament.

– Els bars i restaurants locals, a més a més, es comprometen a servir el mateix menú, el plat principal del qual consisteix en l'*olleta* de sant Blai.

– El grup de teatre local, TriesTitelles, representa l'obra sobre sant Blai des de 2013.

– L'Associació Artísticomusical Sant Blai de Potries té un lloc inqüestionable en el programa de festes des de l'any 2001, amb actuacions i activitats musicals diverses.

– Els veïns i veïnes que així ho desitgen poden inscriure's al programa «Art al carrer», que té com a objectiu la decoració de carrers i balconades, i que forma part d'una iniciativa del Tries-Art, activa de manera intermitent des de 2011.

– Diverses associacions vinculades al medi ambient de Potries, com el Col·lectiu Nostra Terra i l'Associació La Madrilla, s'encarreguen de les excursions per a mostrar i explicar el patrimoni natural de la localitat, junt amb altres activitats de caràcter ambiental.

Una altra comunitat molt arrelada al porrat, però no resident a Potries, és la dels firers; és a dir, les persones que munten la fira. Aquest fenomen es percebia sobretot fa unes dècades, quan no hi havia tantes fires ni festes després de Nadal: aquests professionals s'instal·laven permanentment a Potries des de mitjan gener fins a mitjan març, i en marxaven coincidint amb les Falles, amb la qual cosa

Potries, el qual decidirà sobre aspectos materiales e inmateriales, así como el desarrollo de los actos de la fiesta.

Cuarto

Notificar la presente resolución a las personas interesadas en el procedimiento.

València, 26 de enero de 2023.– La directora general de Cultura y Patrimonio: Carmen Amoraga Toledo.

ANEXO

1. Identificación

a) Identificación geográfica

Potries es una localidad de 3,2 km² de extensión ubicada en la comarca de la Safor, provincia de València, y en plena Huerta de Gandia. Limita con los municipios de Beniflà, Palma de Gandia, La Font d'en Carròs, Villalonga y Ador, y se encuentra a poco más de 7 km al sur de Gandia.

b) Ámbito

Comarcal.

c) Tipología

Mercado tradicional, feria y actos religiosos.

d) Denominación principal y otras

Porrat de Sant Blai.

e) Comunidades o personas relacionadas con el elemento

El Porrat de Sant Blai no sería posible sin la total implicación de la localidad. Para empezar, sería impensable sin la colaboración voluntaria de algunas de las mujeres del pueblo, puesto que son ellas las que se encargan del mantenimiento, limpieza y decoración de la iglesia de los Santos Juanes los días previos a la onomástica del santo. Ya el mismo día de la festividad cantan los gozos, pasan por el cuello la reliquia del santo de manera continuada desde el día 3 hasta el domingo siguiente, y venden las estampitas con la imagen del santo y los cirios.

Otras agrupaciones sin ánimo de lucro y comercios son esenciales para el apoyo logístico y el desarrollo pleno del Porrat:

– El horno hace donación de los panecillos que se bendicen durante la misa del día de san Blas.

– La floristería cede flores para decorar la iglesia.

– La Cofradía del Carmen, compuesta por mujeres de la localidad, junto con la Asociación de Fiestas de Potries, son las encargadas, por un lado, de llevar a cabo la tradicional buñolada, y por otro, de repartir bebidas a las personas asistentes, así como de la necesaria organización de las zonas de aparcamiento.

– Los bares y restaurantes locales, además, se comprometen a servir el mismo menú, cuyo plato principal consiste en la *olleta* de san Blas.

– El grupo de teatro local, TriesTitelles, representa la obra sobre san Blas desde 2013.

– La Asociación Artístico-musical Sant Blai de Potries tiene un papel incuestionable en el programa de fiestas desde el año 2001, con actuaciones y actividades musicales diversas.

– Los vecinos y vecinas que así lo deseen pueden inscribirse en el programa «Art al carrer», que tiene como objetivo la decoración de calles y balconadas, y que forma parte de una iniciativa del Tries-Art, activa de manera intermitente desde 2011.

– Varias asociaciones vinculadas al medio ambiente de Potries, como el Colectivo Nostra Terra y la Asociación La Madrilla, se encargan de las excursiones para mostrar y explicar el patrimonio natural de la localidad, junto con otras actividades de carácter ambiental.

Otra comunidad muy vinculada al Porrat, pero no residente en Potries, es la de los feriantes; es decir, las personas que montan la feria. Este fenómeno se percibía sobre todo hace unas décadas, cuando no había tantas ferias ni fiestas después de Navidad: estos profesionales se instalaban permanentemente en Potries desde mediados de enero hasta mediados de marzo, y se marchaban coincidiendo con las Fallas,

durant aquest temps es creava una relació quasi familiar i de solidaritat amb ells.

f) Descripció breu

El porrat és un mercat a l'aire lliure de productes tradicionals i fruites seques, molt popular a principis del segle passat, que es desenvolupava en honor a un sant de devoció local, i que s'inaugurava just després de la romeria a l'ermita dedicada, o no, al dit sant. Aquest tipus de mercats s'han mantingut particularment a la comarca de la Safor, on han arrelat, i on comptem amb nombrosos exemples de porrats a banda del de Potries, com per exemple el de la Font d'en Carròs o el de Ròtova. Les diverses parades, proveïdes tant amb aliments tradicionals com amb productes artesanals de tota classe, sempre de proximitat, ocupen els carrers més cèntrics de les localitats. En les últimes dècades, aquest mercat popular ha anat expandint la seua oferta, fins al punt d'incorporar altres activitats paral·leles, com les fires d'atraccions per a menuts i majors, actuacions musicals, així com balls o tallers artesanals de tota classe.

En el cas que ens ocupa, el Porrat de Sant Blai de Potries ha estat declarat festa d'interés turístic provincial de la Comunitat Valenciana (18 d'abril de 2007, DOGV 22.05.2007). La principal singularitat d'aquest porrat rau en l'existència de la relíquia: aquest tret és únic d'entre tots els porrats veïns. El fervor popular centrat en la relíquia és, sense dubte, el que ha afavorit l'arrelament del porrat de Potries en tota la comarca, ja que moltes persones s'hi arribaven el dia 3 de febrer només per passar-se l'os del sant per la gola després de la missa, i de pas, passejar-se per les parades del mercat. A més a més, la relíquia és la protagonista dels actes religiosos que tenen lloc a l'església dels Sants Joans, des dels cants dels gojos fins a emportar-se un record en forma de panellet beneït, de ciri o d'estampeta.

Els assistents a la missa són tant els veïns i veïnes de Potries com els d'altres localitats properes, que acudeixen al poble moltes vegades a peu. No obstant, si hi ha un col·lectiu que destaca per desplaçar-se al porrat d'aquesta manera, i que una vegada més fa especial el porrat de Potries, és el de molts xiquets i xiquetes en edat escolar que hi afluïxen des de les localitats veïnes, acompanyats pels seus mestres. La denominada setmana escolar s'ha convertit en una activitat tradicional del porrat, i que es realitza la setmana prèvia a la celebració dels grans actes d'aquest.

A banda de tot el que acabem d'esmentar, no volem oblidar la multitud d'activitats que giren entorn del porrat i que són complementàries: cada edició compta amb un tema central, sempre relacionat amb aspectes culturals, econòmics i socials de la localitat, amb un objectiu que no és altre que el de donar a conèixer Potries. Entorn el tema escollit es muntan exposicions, es fan visites guiades, de vegades dramatitzades, o els diferents especialistes més competents en cada àrea i procedents de les diferents institucions de recerca valencianes imparteixen conferències.

Un altre fet que destaca com a propi del Porrat de Sant Blai de Potries és l'interés d'integrar i promocionar tant els productes artesanals de proximitat com els artistes i figures valencianes més rellevants. Dintre d'aquest corrent situem les ganes de promocionar la música en valencià de diferents estils, tant en format de Tries-Fusió com sota el format de festivals, de manera que el porrat de Potries és un referent per al foment i la difusió de la música i els grups que canten en la nostra llengua.

Amb tot, és fàcil comprendre com gràcies al Porrat de Sant Blai de Potries s'han revitalitzat alguns porrats de les localitats veïnes, amb la iniciativa junt amb Ròtova de crear a finals dels noranta la Ruta dels Porrats. Com veiem, tots els sentits s'exalten i es potencien en el porrat de Potries: un porrat tradicional valencià i d'arrelament en el territori, on totes les sensibilitats religioses, culturals, paisatgístiques, gastronòmiques, artístiques, festives i d'implicació local tenen cabuda.

2. Marc espacial

a) Localització

Pràcticament tots els esdeveniments es desenvolupen al nucli urbà de Potries. Els carrers i les places del centre de la població són escenari de les diferents activitats a l'aire lliure, que actualment se subdivideixen en diferents àrees segons es trobe:

con lo que durante este tiempo se creaba una relación casi familiar y de solidaridad con ellos.

f) Descripción breve

El Porrat es un mercado al aire libre de productos tradicionales y frutas secas, muy popular a principios del siglo pasado, que se desarrollaba en honor a un santo de devoción local, y que se inauguraba justo después de la romería a la ermita dedicada, o no, a dicho santo. Este tipo de mercados se han mantenido particularmente en la comarca de la Safor, donde han arraigado, y donde contamos con numerosos ejemplos de porrats además del de Potries, como por ejemplo el de La Font d'en Carròs o el de Ròtova. Los diversos puestos, provistos tanto con alimentos tradicionales como con productos artesanales de toda clase, siempre de proximidad, ocupan las calles más céntricas de las localidades. En las últimas décadas, este mercado popular ha ido expandiendo su oferta, hasta el punto de incorporar otras actividades paralelas, como las ferias de atracciones para pequeños y mayores, actuaciones musicales, así como bailes o talleres artesanales de toda clase.

En el caso que nos ocupa, el Porrat de Sant Blai de Potries ha sido declarado fiesta de interés turístico provincial de la Comunitat Valenciana (18 de abril de 2007, DOGV 22.05.2007). La principal singularidad de este porrat radica en la existencia de la reliquia: este rasgo es único de entre todos los porrats vecinos. El fervor popular centrado en la reliquia es, sin duda, el que ha favorecido el arraigo del porrat de Potries en toda la comarca, puesto que muchas personas se acercaban el día 3 de febrero solo para pasarse el hueso del santo por la garganta después de la misa, y de paso pasearse por los puestos del mercado. Además, la reliquia es la protagonista de los actos religiosos que tienen lugar en la iglesia de los Santos Juanes, desde los cantos de los gozos hasta llevarse un recuerdo en forma de panecillo bendecido, de cirio o de estampita.

Los asistentes a la misa son tanto vecinos y vecinas de Potries como de otras localidades próximas, que acuden al pueblo muchas veces a pie. No obstante, si hay un colectivo que destaca por desplazarse al porrat de este modo, y que una vez más hace especial el porrat de Potries, es el de muchos niños y niñas en edad escolar que acuden desde las localidades vecinas, acompañados por sus maestros. La denominada semana escolar se ha convertido en una actividad tradicional del porrat, y que se realiza la semana previa a la celebración de los grandes actos de este.

Además de todo lo que acabamos de mencionar, no queremos olvidar la multitud de actividades que giran en torno al porrat y que son complementarias: cada edición cuenta con un tema central, siempre relacionado con aspectos culturales, económicos y sociales de la localidad, con un objetivo que no es otro que el de dar a conocer Potries. En torno al tema escogido se montan exposiciones, se hacen visitas guiadas, a veces dramatizadas, o los diferentes especialistas más competentes en cada área y procedentes de las diferentes instituciones de investigación valencianas imparten conferencias.

Otro hecho que destaca como propio del Porrat de Sant Blai de Potries es el interés de integrar y promocionar tanto los productos artesanales de proximidad como los artistas y figuras valencianes más relevantes. Dentro de esta corriente situamos las ganas de promocionar la música en valenciano de diferentes estilos, tanto en formato de Tries-Fusió como bajo el formato de festivales, de forma que el porrat de Potries es un referente para el fomento y la difusión de la música y los grupos que cantan en nuestra lengua.

Con todo, es fácil comprender cómo gracias al Porrat de Sant Blai de Potries se han revitalizado algunos porrats de las localidades vecinas, con la iniciativa junto con Ròtova de crear a finales de los noventa la Ruta de los Porrats. Como vemos, todos los sentidos se exaltan y se potencian en el porrat de Potries: un porrat tradicional valenciano y de arraigo en el territorio, donde todas las sensibilidades religiosas, culturales, paisajísticas, gastronómicas, artísticas, festivas y de implicación local tienen cabida.

2. Marco espacial

a) Localización

Prácticamente todos los acontecimientos se desarrollan en el casco urbano de Potries. Las calles y las plazas del centro de la población son escenario de las diferentes actividades al aire libre, que actualmente se subdividen en diferentes áreas según se encuentre:

– el porrat: carrer Major, avinguda Constitució i carrer la Pau;

– el mercat artesanal: carrer Boamit, carrer de la Bomba;

– el mercat gastronòmic, de la terra i de jocs tradicionals: plaça de l'Ajuntament, carrer de la Bomba i carrer Llavadors;

– la fira d'atraccions: carrer la Pau;

– la fira d'entitats: plaça de l'Església;

– Art al carrer: carrer Boamit, carrer Sant Joan Baptista, carrer del Cup, carrer Jaume I, carrer Pare Garrigós;

– La carpa musical: carrer Ferrocarril d'Alcoi.

Els immobles municipals també tenen part activa en el programa d'actes proposats, ja que són seu d'exposicions, conferències, visites guiades o mostres. A banda de tot el que es desenvolupa en el seu interior, són edificis rellevants per si mateixos:

– l'església dels Sants Joans, on té lloc la missa a sant Blai el dia 3 de febrer, es canten els gojos, es passa la reliquia per la gola entre els fidels i es reparteixen els panellots, estampetes i ciris;

– la Casa de Cultura, seu d'exposicions, conferències i representació de titelles;

– el Museu Etnològic Cassoleria d'Àngel Domínguez, visites guiades; en alguna edició, dramatitzades.

– la casa consistorial, seu d'altres exposicions i visites guiades.

b) Recorregut

La visita és lliure, ja que les diverses parades, exposicions, actuacions o conferències tenen lloc a l'aire lliure o als edificis públics. Només en el cas de les visites guiades, conferències, actes o excursions ja hi ha un horari preestablert i enunciat al programa.

3. Marc temporal

a) Calendari

Les activitats principals (actes religiosos, inauguració festiva del porrat, actuacions més destacades, bunyolada, passejades pel terme, etc.) sempre tenen lloc el dia de l'onomàstica del sant, és a dir, el 3 de febrer. Es compleix amb la dita popular: «dels porrats de febrer, el de sant Blai és el primer». No obstant això, algunes d'aquestes tenen lloc fora del cap de setmana del porrat, que és el cap de setmana posterior, o si coincideix, el mateix del dia 3. Es tracta, per una part, de la programació per a la setmana escolar, i per l'altra, de les activitats previstes per al Tries-Art, amb la projecció de documentals, passejades artístiques pels carrers de Potries o la presentació de cartells.

b) Periodicitat

Anual.

4. Descripció i caracterització

a) Orígens documentats o atribuïts

Els porrats són mercats anuals que tenien lloc en ocasió de la festivitat religiosa en qüestió. Aquests se situaven als voltants de les esglésies o capelles, i tant si hi havia romeria com si no. Els productes que es venien a les diferents parades eren les llepolies del moment, és a dir, no eren productes de consum bàsic ni diari. Estem parlant primordialment de fruites seques, com ametles, avellanes, tramussos, panses, castanyes, figues seques o cacau, i sobretot cigrons torrats, que es consumien al mateix carrer o es compraven per a regalar. Aquestes fires van ser molt populars, fins al punt que l'expressió «anar al porrat de» significa acudir a tot el conjunt d'activitats, tant les religioses com les festives (Llop, Mira 1985: 188). El Porrat de Sant Blai de Potries, sense dubte, encarna aquesta definició general fil per randa.

Sant Blai és el patró del poble. D'entre els múltiples miracles atribuïts, és conegut aquell en què va salvar un xiquet de morir ofegat per una espina de peix travessada a la gola, raó per la qual també es creu que és el protector de les malalties de la gola, encara que se'l dota d'un caràcter sanador en general. Finalment, capturat i empresonat per l'emperador, Blai de Sebaste va ser martiritzat i mort l'any 316. Pel seu caràcter taumaturg, el culte a sant Blai es va estendre fàcilment i ràpidament entre els fidels cristians, ja des del mateix segle IV a Armènia. En el cas de la península Ibèrica, i pel que fa a l'expansió del culte a sant Blai, en el segle XVI trobem monestirs, esglésies, ermites, oratoris i capelles sota la seua advocació. Felip II va ser un gran difusor de les mesures

– El porrat: calle Mayor, avenida de la Constitución y calle de la Paz;

– El mercado artesanal: calle de Boamit, calle de la Bomba;

– El mercado gastronómico, de la tierra y de juegos tradicionales: plaza del Ayuntamiento, calle de la Bomba y calle Lavaderos;

– La feria de atracciones: calle de la Paz;

– La feria de entidades: plaza de la Iglesia;

– Arte en la calle: calle de Boamit, calle de San Juan Bautista, calle del Cup, calle de Jaime I, calle del Padre Garrigós;

– La carpa musical: calle Ferrocarril de Alcoy.

Los inmuebles municipales también tienen parte activa en el programa de actos propuestos, puesto que son sede de exposiciones, conferencias, visitas guiadas o muestras. Además de todo lo que se desarrolla en su interior, son edificios relevantes por sí mismos:

– La iglesia de los Santos Juanes, donde tiene lugar la misa a san Blas el día 3 de febrero, se cantan los gozos, se pasa la reliquia por la garganta entre los fieles y se reparten los panecillos, estampitas y cirios;

– La Casa de Cultura, sede de exposiciones, conferencias y representación de títeres;

– El Museo Etnológico Cassoleria d'Àngel Domínguez, visitas guiadas; en alguna edición, dramatizadas.

– La casa consistorial, sede de otras exposiciones y visitas guiadas.

b) Recorrido

La visita es libre, puesto que las diversas paradas, exposiciones, actuaciones o conferencias tienen lugar al aire libre o en los edificios públicos. Solo en el caso de las visitas guiadas, conferencias, actos o excursiones ya hay un horario preestablecido y enunciado en el programa.

3. Marco temporal

a) Calendario

Las actividades principales (actos religiosos, inauguración festiva del porrat, actuaciones más destacades, buñolada, paseos por el término, etc.), siempre tienen lugar el día de la onomástica del santo, es decir, el 3 de febrero. Se cumple con el dicho popular: «dels porrats de febrer, el de sant Blai és el primer». Sin embargo, algunas de estas tienen lugar fuera del fin de semana del porrat, que es el fin de semana posterior, o si coincide, el mismo del día 3. Se trata, por una parte, de la programación para la semana escolar, y por otra, de las actividades previstas para el Tries-Art, con la proyección de documentales, paseos artísticos por las calles de Potries o la presentación de carteles.

b) Periodicidad

Anual.

4. Descripción y caracterización

a) Orígenes documentados o atribuidos

Los porrats son mercados anuales que tenían lugar con ocasión de la festividad religiosa en cuestión. Esta se situaban en los alrededores de las iglesias o capillas, y tanto si había romería como si no. Los productos que se vendían en los diferentes puestos eran las golosinas del momento, es decir, no eran productos de consumo básico ni diario. Estamos hablando primordialmente de frutos secos, como almendras, avellanas, altramuces, pasas, castañas, higos secos o cacao, y sobre todo garbanzos tostados, que se consumían en la misma calle o se compraban para regalar. Estas ferias fueron muy populares, hasta el punto de que la expresión «anar al porrat de» significa acudir a todo el conjunto de actividades, tanto las religiosas como las festivas (Llop, Mira 1985: 188). El Porrat de San Blas de Potries, sin duda, encarna esta definición general de pe a pa.

San Blas es el patrón del pueblo. De entre los múltiples milagros atribuidos, es conocido aquel en que salvó a un niño de morir ahogado por una espina de pescado atravesada en la garganta, razón por la que también se cree que es el protector de las enfermedades de la garganta, aunque se le dota de un carácter sanador en general. Finalmente, capturado y encarcelado por el emperador, Blas de Sebaste fue martiritizado y muerto en 316. Por su carácter taumaturgo, el culto a san Blas se extendió fàcil y rápidamente entre los fieles cristianos, ya desde el mismo siglo IV en Armènia. En el caso de la península Ibèrica, y en cuanto a la expansión del culto a san Blas, en el siglo XVI encontramos monasterios, iglesias, ermitas, oratorios y capillas bajo su advocación. Felipe II

del concili de Trento, pel qual es van prendre mesures per a afavorir la construcció d'altars i reliquiaries nous, per no parlar del foment de les festivitats relacionades amb els sants i l'exaltació de les seues relíquies.

En territori valencià el culte a sant Blai no era un fenomen rar: es documenta la seua devoció a Borriana ja des dels primers moments de la seua conquesta per part de Jaume I, el 1233. En el cas de València, el Sinode Episcopal de l'any 1320 assenyala la celebració de sant Blai com a festivitat de precepte en tota la diòcesi valentina. A la colegiata de Gandia, pertanyent al ducat que porta el mateix nom, se sap de l'existència d'una capella dedicada a sant Blai des del segle XIII.

Des del punt de vista històric, i ja respecte a la localitat de Potries, sabem que abans de la conquesta es conformava com un nucli de població musulmana dependent del castell de Rebollet. Com en altres pobles de la comarca, així va continuar durant quasi quatre-cents anys, de manera que els seus habitants van conservar els costums i religió, però des d'aleshores com a vassalls sota el domini dels senyors cristians.

Les dades sobre els orígens de la devoció a sant Blai a Potries són poques i gens consistents, molt disperses al llarg dels segles, i per tant, desconeixem les circumstàncies concretes de la seua arribada. En aquest sentit, esbossem una sèrie d'hipòtesis o probables vies d'aproximació a la figura del sant a la localitat.

La primera d'aquestes és que el culte el portara a finals del segle XIV Gilabert de Centelles, fill de Pere de Centelles i Ramoneta de Riu-sec, i hereu de la baronia de Rebollet i Oliva. Part de la família d'aquesta última procedia de la baronia de Nules, on, igual que a la veïna Borriana, ben aviat es va desenvolupar el culte al sant, tal om hem comentat més amunt.

La segona hipòtesi data d'uns anys després, a partir de 1449, quan el comtat d'Oliva, on estava inclosa Potries, és cedit pel rei Alfons el Magnànim a Francesc Gilabert de Centelles. És ben sabut que el monarca va instal·lar la seua cort a Nàpols, des d'on aquesta poderosa família valenciana, que formava part de la seua cort i que el va acompanyar de ben a prop a les seues campanyes, pogué aprofundir en el culte a sant Blai, propi de la ciutat de Maratea, Amalfi o Ragusa, aquesta última a Sicília. De fet, a Oliva se celebra la festivitat a sant Blai, amb un porrat el dia 3 de febrer.

La tercera hipòtesi es remunta a la segona meitat del segle XVI, en un context posterior a les Germanies i les conversions forçades de musulmans, quan un esperit evangelitzador va recórrer el territori valencià, en especial entre les comunitats de cristians nous. Aquest esperit es va fer sentir d'una manera particularment forta a la Safor, amb l'arrelament de jesuïtes, dominics i franciscans, però també amb figures d'un gran calat entre la població, com el posterior sant Francesc de Borja i el beat Andrés Hibernón.

La quarta hipòtesi és que el culte arribaria a Potries entorn del 1609, data d'expulsió dels moriscos. En el segle XVI hi residien els Boamit, una família morisca, rica i molt influent pels seus negocis variats, que de ben segur van ostentar algun tipus d'autoritat pública, però també religiosa, a les comunitats locals on pertanyien. No és casual, doncs, que, almenys des de 1611, Pere de Borja, aspirant a posseir els territoris de la baronia de Rebollet després d'una sèrie de complicats plets, s'instal·lara a Potries, just quan s'acabava de construir un palau rural precisament a la casa del costat dels Boamit, en el que hui és la casa consistorial del municipi. Per a consolidar el seu prestigi davant dels possibles nous vassalls, Pere de Borja podria haver fet arribar la relíquia i el culte de sant Blai. En qualsevol dels casos, el que sí que és cert és que el 1574 es crea la parròquia de Potries sota l'advocació dels Sants Joans, ja independent d'Oliva, però no tenim cap element per a afirmar o negar l'existència d'un altar o capella consagrats a sant Blai des d'aquests moments de finals del segle XVI, o si en canvi es va fer més avant. Malgrat això, és indubtable que aquest edifici constituirà des d'aleshores el nou referent espiritual del municipi.

La cinquena i última hipòtesi és que el culte a sant Blai tinga una data posterior a 1609, quan noves poblacions cristianes arribades dels regnes de València i Castella s'instal·laren a la comarca, i per tant a Potries, per tal de repoblar les terres buides de moriscos.

Una darrera dada sobre la devoció a sant Blai a Potries la tenim en una estampeta que actualment es conserva en la col·lecció d'imatges de l'Ajuntament. Dubtem sobre la seua data d'impressió, que podria ser

fue un gran difusor de las medidas del concilio de Trento, por el que se tomaron medidas para favorecer la construcción de altares y relicarios nuevos, por no hablar del fomento de las festividades relacionadas con los santos y la exaltación de sus reliquias.

En territorio valenciano el culto a san Blas no era un fenómeno raro: se documenta su devoción en Burriana ya desde los primeros momentos de su conquista por parte de Jaime I, en 1233. En el caso de València, el Sinodo Episcopal del año 1320 señala la celebración de san Blas como festividad de precepto en toda la diócesis valentina. En la colegiata de Gandia, perteneciente al ducado que lleva el mismo nombre, se sabe de la existencia de una capilla dedicada a san Blas desde el siglo XIII.

Desde el punto de vista histórico, y ya respecto a la localidad de Potries, sabemos que antes de la conquista se conformaba como un núcleo de población musulmana dependiente del castillo de Rebollet. Como en otros pueblos de la comarca, así continuó durante casi cuatrocientos años, de forma que sus habitantes conservaron las costumbres y religión, pero desde entonces como vasallos bajo el dominio de los señores cristianos.

Los datos sobre los orígenes de la devoción a san Blas en Potries son pocas y nada consistentes, muy dispersas a lo largo de los siglos y, por tanto, desconocemos las circunstancias concretas de su llegada. En este sentido, esbozamos una serie de hipótesis o probables vías de aproximación a la figura del santo en la localidad.

La primera de estas es que el culto lo llevara a finales del siglo XIV Gilabert de Centelles, hijo de Pedro de Centelles y Ramoneta de Riu-sec, y heredero de la baronía de Rebollet y Oliva. Parte de la familia de esta última procedía de la baronía de Nules, donde, igual que en la vecina Burriana, bien pronto se desarrolló el culto al santo, tal como hemos comentado más arriba.

La segunda hipótesis data de unos años después, a partir de 1449, cuando el condado de Oliva, donde estaba incluida Potries, es cedido por el rey Alfonso el Magnánimo a Francesc Gilabert de Centelles. Es muy sabido que el monarca instaló su corte en Nápoles, desde donde esta poderosa familia valenciana, que formaba parte de su corte y que lo acompañó muy de cerca en sus campañas, pudo profundizar en el culto a san Blas, propio de la ciudad de Maratea, Amalfi o Ragusa, esta última en Sicilia. De hecho, en Oliva se celebra la festivitat a san Blas, con un porrat el día 3 de febrero.

La tercera hipótesis se remonta a la segunda mitad del siglo XVI, en un contexto posterior a las Germanías y las conversiones forzadas de musulmanes, cuando un espíritu evangelizador recorrió el territorio valenciano, en especial entre las comunidades de cristianos nuevos. Este espíritu se hizo sentir de una manera particularmente fuerte en la Safor, con el arraigo de jesuitas, dominicos y franciscanos, pero también con figuras de un gran calado entre la población, como el posterior san Francisco de Borja y el beato Andrés Hibernón.

La cuarta hipótesis es que el culto llegaría a Potries en torno al 1609, fecha de expulsión de los moriscos. En el siglo XVI residían los Boamit, una familia morisca, rica y muy influyente por sus negocios variados, que a buen seguro ostentaron algún tipo de autoridad pública, pero también religiosa, en las comunidades locales a las que pertenecían. No es casual pues que, al menos desde 1611, Pere de Borja, aspirando a poseer los territorios de la baronía de Rebollet después de una serie de complicados pleitos, se instalara en Potries, justo cuando se acababa de construir un palacio rural precisamente en la casa de al lado de los Boamit, en lo que hoy es la casa consistorial del municipio. Para consolidar su prestigio ante los posibles nuevos vasallos, Pere de Borja podría haber hecho llegar la reliquia y el culto de san Blas. En cualquiera de los casos, lo que sí que es cierto es que en 1574 se crea la parroquia de Potries bajo la advocación de los Santos Juanes, ya independiente de Oliva, pero no tenemos ningún elemento para afirmar o negar la existencia de un altar o capilla consagrados a san Blas desde estos momentos de finales del siglo XVI, o si en cambio se hizo más adelante. A pesar de esto, es indubtable que este edificio constituirá desde entonces el nuevo referent espiritual del municipio.

La quinta y última hipótesis es que el culto a san Blas tenga una fecha posterior a 1609, cuando nuevas poblaciones cristianas llegadas de los reinos de València y Castilla se instalaron en la comarca, y por tanto en Potries, para repoblar las tierras vacías de moriscos.

Un último dato sobre la devoción a san Blas en Potries la tenemos en una estampita que actualmente se conserva en la colección de imágenes del Ayuntamiento. Dudamos sobre su fecha de impresión,

del segle XIX o de principis del XX. El que té d'interessant és que a la part de darrere, on consta la lletra dels gojos, i a manera de nota a peu de pàgina, figura aquest escrit: «El Ilmo. Sr. D. Andrés Mayoral, Arzobispo de Valencia, concedió 40 días de indulgencia a quien rezare al Santo un Padrenuestro y un Avemaría con devoción». Andrés Mayoral va exercir d'arquebisbe de València des de 1738 fins a 1769, per la qual cosa la celebració de la festa de sant Blai ja estaria consolidada a Potries entre aquestes dates de mitjan o final del segle XVIII, fins al punt que es concediren indulgències als fidels que hi participaren devotament. Just pels moments en què data la primera estampeta que es conserva de sant Blai a Potries, tenim també el testimoni d'una sèrie d'articles que apareixen en el diari *El Litoral*, publicat a Gandia el 6 de febrer de 1881. L'investigador Josep Enric Gongga es va fer ressò d'aquests articles d'un periodista anònim, que podem llegir en part transcrits al seu llibre *Les festes de la Safor*. D'entre moltes referències al bullici, festejos, abundància de menjar i sobretot de beguda, el porrat de 1881, el corresponal diu:

«Què tropell, què ruidó,
què rises, què mones,
quants mils de persones
nos porta eixe sant!
Què grupes, què adornos!
Què dolces promeses!
Què flames enceses
du el cor suspirant!
Tambors i panderos,
tahurs, pipanteros,
navaixes, pistoles,
rifes i demés,
tauletes de rollos
coquetes i bollos,
a on poden gastar-se
els xics sons diners.
Bandúrries, guitarres,
bon suc de les parres,
cançons d'amorios
se escolten si es vol;
de tot té Potries
en estos tres dies,
pos velles i joves
van totes al vol.»

Per a continuar: «después de santificar la garganta orando al santo y recibiendo el contacto de su milagrosa reliquia, la endulzan con ricos turrone, sabrosos caramelos y exquisitos dulces; y entre uno y otro procedimiento, y con alguna libación del néctar de la vid, hay quien regresa dando un do de pecho que envidiaría Tamberlik y Gayarre...» (Gonga 1990: 67-71). És a dir: és fàcil de percebre com a Potries s'aglutinarien una sèrie de gents vingudes en romeria dels pobles veïns, a peu, al lloc d'animals o en carros, atretes per la novetat, la desinhibició i la festa, mentre que per als mateixos habitants de la localitat la celebració es veuria com l'excusa per a traure els seus carrers de la rutina.

Altres testimonis escrits en la premsa comarcal de l'època els trobem just l'any següent, el 29 de gener de 1882, en el setmanari *El Litoral*, on s'informa que diversos ajuntaments que limitaven amb Potries estaven reparant i adequant els camins que hi conduïen, ja que era coneguda la seua concurrència. Un altre exemple el trobem en la *Revista de Gandia*, el 10 de febrer de 1906, quan ja se li dedicava una breu nota a la celebració del porrat i la veneració al sant; el setmanari de Gandia *Bayrén*, el 16 de febrer de 1928 publicava un article, signat per M. Martínez Ribes, que parlava de la festa i de com Potries es convertia durant el porrat en un poble que acollia amb els braços oberts tots aquells que volgueren festejar el sant i les activitats lúdiques. Qüestions històriques a banda, la llegenda de l'arribada de la reliquia a Potries no es troba exempta d'un aire de misteri i miracle, tal com ocorre amb la majoria d'imatges sacres que posseeixen les localitats. Conta la tradició oral que, quan la reliquia s'aproximava a Potries, diversos pobles es van disputar la seua acollida. Per a solucionar el litigi, es va col·locar al coble d'uns bous, i soltaren els animals, que es dirigiren a Potries. Davant de la protesta de la resta de municipis, la prova es va tornar a repetir, fins

que podría ser del siglo XIX o de principios del XX. Lo que tiene de interesante es que, en la parte de atrás, donde consta la letra de los gozos, y a manera de nota a pie de página, figura este escrito: «El Ilmo. Sr. D. Andrés Mayoral, Arzobispo de Valencia, concedió 40 días de indulgencia a quien rezare al Santo un Padrenuestro y un Avemaría con devoción». Andrés Mayoral ejerció de arzobispo de València desde 1738 hasta 1769, por lo que la celebración de la fiesta de san Blas ya estaría consolidada en Potries entre estas fechas de mediados o finales del siglo XVIII, hasta el punto de que se concedieron indulgencias a los fieles que participaran devotamente. Justo en el momento en el que data la primera estampita que se conserva de san Blas en Potries, tenemos también el testimonio de una serie de artículos que aparecen en el diario *El Litoral*, publicado en Gandia el 6 de febrero de 1881. El investigador Josep Enric Gongga se hizo eco de estos artículos de un periodista anónimo, que podemos leer en parte transcritos en su libro *Les festes de la Safor*. De entre muchas referencias al bullicio, festejos, abundancia de comida y sobre todo de bebida, el porrat de 1881, el corresponal dice:

«Què tropell, què ruidó,
què rises, què mones,
quants mils de persones
nos porta eixe sant!
Què grupes, què adornos!
Què dolces promeses!
Què flames enceses
du el cor suspirant!
Tambors i panderos,
tahurs, pipanteros,
navaixes, pistoles,
rifes i demés,
tauletes de rollos
coquetes i bollos,
a on poden gastar-se
els xics sons diners.
Bandúrries, guitarres,
bon suc de les parres,
cançons d'amorios
se escolten si es vol;
de tot té Potries
en estos tres dies,
pos velles i joves
van totes al vol.»

Para continuar: «después de santificar la garganta orando al santo y recibiendo el contacto de su milagrosa reliquia, la endulzan con ricos turrone, sabrosos caramelos y exquisitos dulces; y entre uno y otro procedimiento, y con alguna libación del néctar de la vid, hay quien regresa dando un do de pecho que envidiaría Tamberlik y Gayarre...» (Gonga 1990: 67-71). Es decir: es fàcil de percibir como en Potries se aglutinarían una serie de gentes venidas en romería de los pueblos vecinos, a pie, al lomo de animales o en carros, atraídas por la novedad, la desinhibición y la fiesta, mientras que para los mismos habitantes de la localidad la celebración se veía como la excusa para sacar a sus calles de la rutina.

Otros testimonios escritos en la prensa comarcal de la época los encontramos justo al año siguiente, el 29 de enero de 1882, en el semanario *El Litoral*, donde se informa que varios ayuntamientos que limitaban con Potries estaban reparando y adecuando los caminos que conducían allí, puesto que era conocida su concurrència. Otro ejemplo lo encontramos en la *Revista de Gandia*, el 10 de febrero de 1906, cuando ya se le dedicaba una breve nota a la celebración del porrat y la veneración al santo; el semanario de Gandia *Bayrén*, el 16 de febrero de 1928 publicaba un artículo, firmado por M. Martínez Ribes, que hablaba de la fiesta y de cómo Potries se convertía durante el porrat en un pueblo que acogía con los brazos abiertos a todos aquellos que quisieran festejar el santo y las actividades lúdicas. Cuestiones históricas a parte, la leyenda de la llegada de la reliquia a Potries no se encuentra exenta de un aire de misterio y milagro, tal como ocurre con la mayoría de las imágenes sacras que poseen las localidades. Cuenta la tradición oral que, cuando la reliquia se aproximaba a Potries, varios pueblos se disputaron su acogida. Para solucionar el litigio, se colocó en la yunta de unos bueyes, y soltaron a los animales, que se dirigieron a Potries. Ante la protesta

al punt que es diu que fins a onze vegades els bous es dirigiren a Potries amb la relíquia de sant Blai, on per fi es van quedar a l'església dels Sants Joans. Precisament són aquests els fets que es rememoren en la lletra del cant dels Gojos el dia de l'onomàstica de sant Blai.

b) Evolució històrica / modificacions

Les primeres notícies escrites del Porrat de Sant Blai de Potries ja les hem reflectides breument al final de l'apartat anterior. Juntament amb la impressió de les primeres estampetes, ja a final del segle XIX o principi del XX, tenim els testimonis primigenis del que devia ser la festa fa més de 100 anys: des del punt de vista religiós, una devoció a la relíquia totalment arrelada a la comarca; des del punt de vista festiu, una celebració consistent en la presència de parades de dolços, música i joc.

En els anys vint del segle XX es va intentar traure en processó el sant pel poble, però no es va repetir perquè li tiraven tota classe de dolços a la imatge (llepolies, peladilles, etc.).

Va ser en els anys setanta del segle passat quan el nou rector del poble, Josep Escrivà Gregori, va introduir el costum d'encarregar els panellots al forn del poble i beneir-los durant la missa, per a repartir-los en acabant entre els fidels. De tota manera, es diu que els propietaris del forn del carrer Boamit, José Guillem Morant i la seua dona, sempre han donat els panellots a l'església per a la celebració. Ja des del carrer Major, antic carrer de la Carnisseria, començaven a situar-se a una banda les parades del porrat, on venien fonamentalment llepolies, joguets, torrons i fruites seques, escampant-se per la plaça del País Valencià, antiga plaça Major. Està documentat que en els anys seixanta es va col·locar alguna atracció i alguna parada dispersa del porrat a la pujada de l'ermita, encara que, tal com es veu en fotografies anteriors, de mitjan anys deu, les parades se situaven a la plaça Major. Per la plaça del País Valencià instal·laven les tradicionals parades de casetes de tir, de barques o de cadires, i ja en els anys setanta vingueren els cotxes de xoc, els carrusells, les nòries i les tómboles, que començaren a ocupar l'avinguda Constitució, antic carrer Barranc.

El següent canvi substancial en la festa tal com la coneixem en l'actualitat es produeix en els anys noranta, quan des del mateix ajuntament es va veure la necessitat d'elaborar un programa per tal d'organitzar l'allau de persones que assistien a Potries. La qüestió de fons es trobava en el que posteriorment es denominarà setmana escolar, i és que molts centres educatius de la comarca inundaven els carrers de la localitat els dies de festa, i com a resultat, el poble es col·lapsava i els assistents no podien gaudir plenament del porrat. És d'aquesta manera com s'inauguren una sèrie de visites coordinades per part de l'Ajuntament la setmana prèvia al porrat, així com la setmana cultural. Els centres educatius que hi participen des d'aleshores provenen d'Oliva, la Font d'en Carròs, Almoines, Bellreguard, Gandia, Vilallonga, Rafelcofer o Beniarjó, alguns dels quals repeteixen any rere any, ja que la visita al porrat s'inclou dintre de les activitats escolars programades. Per descomptat, aquesta passejada ha contribuït al fet que la festa haja arrelat i s'haja vist com quelcom tradicional entre molts joves de la Safor, que han reproduït la seua particular romeria a Potries una vegada s'han fet més majors.

Ja a principi dels 2000, es decideix incloure les activitats musicals nocturnes. El 2014 va tindre lloc per primera vegada la representació de l'obra de titelles *Sant Blai i la seua relíquia*, activitat que no ha fet més que consolidar-se al llarg d'aquests últims anys. Una altra fita la trobem el 2016, quan després d'una minuciosa restauració, s'inclouen entre les activitats predilectes dels assistents al porrat la visita guiada a la casa consistorial i la Cassoleria, seguint una altra tradició no escrita de visitar la primera durant cada porrat, encara que estiguera tancada.

En l'actualitat, els assistents al porrat poden ser participants d'una festivitat plena i madura, amb una evolució pròpia des de fa més de cent anys. El porrat de sant Blai ha anat creixent en el temps i s'ha ajustat a les necessitats que en aquest mateix han anat sorgint i s'ha adaptat, per tant, a tots els gustos, tots els públics i les modes de cada moment, encara que sempre ha sabut mantindre el sabor tradicional valencià que l'ha caracteritzat.

del resto de municipios, la prueba se volvió a repetir, hasta el punto de que se dice que hasta once veces los bueyes se dirigieron a Potries con la reliquia de san Blas, donde por fin se quedaron en la iglesia de los Santos Juanes. Precisamente son estos los hechos que se rememoran en la letra del canto de los Gozos el día de la onomástica de san Blas.

b) Evolució històrica / modificacions

Las primeras noticias escritas del Porrat de San Blai de Potries ya las hemos reflejado brevemente al final del apartado anterior. Junto con la impresión de las primeras estampitas, ya a final del siglo XIX o principio del XX, tenemos los testigos primigenios de lo que debía de ser la fiesta hace más de 100 años: desde el punto de vista religioso, una devoción a la reliquia totalmente arraigada en la comarca; desde el punto de vista festivo, una celebración consistente en la presencia de puestos de dulces, música y juego.

En los años veinte del siglo XX se intentó sacar en procesión al santo por el pueblo, pero no se repitió porque le echaban toda clase de dulces a la imagen (golosinas, peladillas, etc.).

Fue en los años setenta del siglo pasado cuando el nuevo cura del pueblo, Josep Escrivà Gregori, introdujo la costumbre de encargar los panecillos en el horno del pueblo y bendecirlos durante la misa, para repartirlos al terminar entre los fieles. De todas maneras, se dice que los propietarios del horno de la calle Boamit, José Guillem Morant y su mujer, siempre han dado los panecillos a la iglesia para la celebración. Ya desde la calle Mayor, antigua calle de la Carnicería, empezaban a situarse en una parte los puestos del porrat, donde venían fundamentalmente golosinas, juguetes, turroneos y frutas secas, extendiéndose por la plaza del País Valenciano, antigua plaza Mayor. Está documentado que en los años sesenta se colocó alguna atracción y algún puesto disperso del porrat en la subida de la ermita, aunque, tal como se ve en fotografías anteriores, de mediados de los años diez, las paradas se situaban en la plaza Mayor. Por la plaza del País Valenciano instalaban las tradicionales casetas de tiro, de barcas o de sillas, y ya en los años setenta vinieron los coches de choque, los carruseles, las norias y las tómbolas, que empezaron a ocupar la avenida de la Constitución, antigua calle del Barranco.

El siguiente cambio sustancial en la fiesta tal y como la conocemos en la actualidad se produce en los años noventa, cuando desde el mismo ayuntamiento se vio la necesidad de elaborar un programa para organizar la avalancha de personas que asistían a Potries. La cuestión de fondo se encontraba en lo que posteriormente se denominará semana escolar, y es que muchos centros educativos de la comarca inundaban las calles de la localidad los días de fiesta, y como resultado, el pueblo se colapsaba y los asistentes no podían disfrutar plenamente del porrat. Es de este modo como se inauguran una serie de visitas coordinadas por parte del Ayuntamiento la semana previa al porrat, así como la semana cultural. Los centros educativos que participan desde entonces provienen de Oliva, La Font d'en Carròs, Almoines, Bellreguard, Gandia, Villalonga, Rafelcofer o Beniarjó, algunos de ellos repiten año tras año, puesto que la visita al porrat se incluye dentro de las actividades escolares programadas. Por supuesto, esta visita ha contribuido a que la fiesta haya arraigado y se haya visto como algo tradicional entre muchos jóvenes de la Safor, que han reproducido su particular romería a Potries una vez se han hecho más mayores.

Ya a principio de los 2000, se decide incluir las actividades musicales nocturnas. En 2014 tuvo lugar por primera vez la representación de la obra de títeres *Sant Blai i la seua relíquia*, actividad que no ha hecho más que consolidarse a lo largo de estos últimos años. Otro hito lo encontramos en 2016, cuando después de una minuciosa restauración, se incluyen entre las actividades predilectas de los asistentes al porrat la visita guiada a la casa consistorial y la Cassoleria, siguiendo otra tradición no escrita de visitar la primera durante cada porrat, aunque estuviera cerrada.

En la actualidad, los asistentes al porrat pueden ser participantes de una festividad plena y madura, con una evolución propia desde hace más de cien años. El porrat de san Blas ha ido creciendo con el tiempo y se ha ajustado a las necesidades que en el mismo han ido surgiendo y se ha adaptado, por lo tanto, a todos los gustos, todos los públicos y a las modas de cada momento, aunque siempre ha sabido mantener el sabor tradicional valenciano que lo ha caracterizado.

c) Personatges: indumentàries, pràctiques i funcions

El personatge principal del porrat, sense cap mena de dubte, és sant Blai. La iconografia ens presenta el sant amb els atributs del seu estatus de bisbe, el bàcul i la mitra, i de vegades a la mà, el símbol de la seua passió, una pinta de cardar llana, i per aquesta raó és el patró dels cardadors. Encara que també pot aparèixer amb dues candelles enceses, o amb un porquet. A banda de la imatge que tenim a l'església dels Sants Joans, el sant es representa tant en l'estampa com en l'obra de teatre que recrea la història de la vida del patró i la seua relíquia. Com ja hem comentat més amunt, l'ànima del Porrat de Sant Blai la constitueixen totes i cadascuna de les dones, i alguns homes, que voluntàriament netegen l'església dels Sants Joans, passen la relíquia, canten els gojos, reparteixen els panellets i venen les estampetes i els ciris beneïts.

d) Elements / processos (activitats i oficis)

Sempre es procura que hi haja un taller de torn de terrisser al mercat artesanal, on s'ensenya a fer recipients de fang, ja que als de Potries se'ls denomina amb el malnom de *cassolers*. Es perpetua i es difon el coneixement d'aquesta tècnica ancestral, pròpia de la localitat des de fa centenars d'anys. De manera puntual es fan altre tipus de tallers artesans, com el de joguets tradicionals, mosaics, amb tèxtils, feltre o cuir.

e) Desenvolupament i seqüència temporal

El Porrat de Sant Blai segueix la seqüència aproximada:

- Recepció per part de l'Ajuntament, entre octubre i desembre, de sol·licituds per part dels expositors.
- Contacte amb artistes, entre octubre i desembre.
- Creació del cartell, novembre i desembre.
- Contractació de serveis per l'Ajuntament, de novembre a gener.

– Reunions de responsables i tècnics de cadascuna de les regidories interessades, de novembre a gener.

- Presentació del cartell i del programa, al gener.
- Muntatge d'infraestructures expositives i instal·lació d'ornamentació, dues setmanes abans de la inauguració del porrat, a mitjan gener.

– Setmana escolar, la setmana prèvia a la inauguració del porrat.

- Muntatge de les casetes, entre el divendres a la nit i el dissabte a les 10.00 h.
- Tall de trànsit, organització de llocs d'aparcament, de divendres a la nit a diumenge a la nit.
- Inauguració de les exposicions, cap de setmana anterior al porrat.
- Inauguració oficial del porrat dissabte de matí, amb la celebració d'un passacarrer de les autoritats.
- Celebració del porrat, amb neteja diària dels seus espais, dissabte i diumenge.
- Desmuntatge de les instal·lacions i neteja final dels espais del porrat, diumenge a la nit.
- Obertura al trànsit, diumenge a la nit.
- Difusió de participació en els mitjans de comunicació mitjançant una nota de premsa, el dia o dies següents a la finalització del porrat.
- Elaboració d'informes d'avaluació del porrat, que quan s'han elaborat, s'han redactat durant les dues setmanes posteriors al porrat.

f) Organització / dedicació / finançament

L'Ajuntament dona suport econòmic i logístic a les diferents associacions locals per tal que desenvolupen les seues activitats, amb el muntatge de les diverses infraestructures, de manera que proporcionen llum, recursos per a megafonia, tarimes, tendals, material per als tallers, etc. Així mateix, i des d'uns dies abans, es prepara la zona del porrat per a les diferents àrees previstes d'aparcaments i regular el trànsit. És essencial també la tasca prèvia de tindre cura de l'entorn, és a dir: de paviments i voreres, poda de plantes i arbres, així com la neteja diària del carrer i la vigilància nocturna durant les jornades del porrat, aspectes molt importants, perquè gran part de les activitats tenen lloc a l'aire lliure. No oblidem els interiors dels edificis, que atrauen gran part del públic que hi assisteix.

c) Personajes: indumentarias, prácticas y funciones

El personaje principal del porrat, sin ningún tipo de dudas, es san Blas. La iconografía nos presenta el santo con los atributos de su estatus de obispo, el báculo y la mitra, y a veces en la mano, el símbolo de su pasión, un peine de cardar lana, y por esta razón es el patrón de los cardadores. Aunque también puede aparecer con dos candelas encendidas, o con un cerdito. Además de la imagen que tenemos en la iglesia de los Santos Juanes, el santo se representa tanto en la estampa como en la obra de teatro que recrea la historia de la vida del patrón y su reliquia. Como ya hemos comentado más arriba, el alma del Porrat de Sant Blai la constituyen todas y cada una de las mujeres, y algunos hombres, que voluntariamente limpian la iglesia de los Santos Juanes, pasan la reliquia, cantan los gozos, reparten los panecillos y venden las estampitas y los cirios benditos.

d) Elementos / procesos (actividades y oficios)

Siempre se procura que haya un taller de torno alfarero en el mercado artesanal, donde se enseña a hacer recipientes de barro, puesto que a los de Potries se los denomina con el mote de *cassolers*. Se perpetúa y se difunde el conocimiento de esta técnica ancestral, propia de la localidad desde hace centenares de años. De manera puntual se hacen otro tipo de talleres artesanos, como el de juguetes tradicionales, mosaicos, con textiles, fieltro o cuero.

e) Desarrollo y secuencia temporal

El Porrat de Sant Blai sigue la secuencia aproximada:

- Recepción por parte del Ayuntamiento, entre octubre y diciembre, de solicitudes por parte de los expositores.
- Contacto con artistas, entre octubre y diciembre.
- Creación del cartel, noviembre y diciembre.
- Contratación de servicios por el Ayuntamiento, de noviembre a enero.

– Reuniones de responsables y técnicos de cada una de las concejalías interesadas, de noviembre a enero.

- Presentación del cartel y del programa, en enero.
- Montaje de infraestructuras expositivas e instalación de ornamentación, dos semanas antes de la inauguración del porrat, a mediados de enero.

– Semana escolar, la semana previa a la inauguración del porrat.

- Montaje de las casetas, entre el viernes por la noche y el sábado a las 10.00 h.
- Corte de tráfico, organización de lugares de aparcamiento, de viernes por la noche a domingo por la noche.
- Inauguración de las exposiciones, fin de semana anterior al porrat.
- Inauguración oficial del porrat sábado por la mañana, con la celebración de un pasacalle de las autoridades.
- Celebración del porrat, con limpieza diaria de sus espacios, sábado y domingo.
- Desmontaje de las instalaciones y limpieza final de los espacios del porrat, domingo por la noche.
- Apertura al tráfico, domingo por la noche.
- Difusión de participación en los medios de comunicación mediante una nota de prensa, el día o días siguientes a la finalización del porrat.
- Elaboración de informes de evaluación del porrat, que cuando se han elaborado, se han redactado durante las dos semanas posteriores al porrat.

f) Organización / dedicación / financiación

El Ayuntamiento apoya económica y logísticamente a las diferentes asociaciones locales para que desarrollen sus actividades, con el montaje de las diversas infraestructuras, de forma que proporcionan luz, recursos para megafonía, tarimas, toldos, material para los talleres, etc. Así mismo, y desde unos días antes, se prepara la zona del porrat para las diferentes áreas previstas de aparcamientos y regular el tráfico. Es esencial también la tarea previa de tener cuidado del entorno, es decir: de pavimentos y aceras, poda de plantas y árboles, así como la limpieza diaria de la calle y la vigilancia nocturna durante las jornadas del porrat, aspectos muy importantes, porque gran parte de las actividades tienen lugar al aire libre. No olvidemos los interiores de los edificios, que atraen gran parte del público que asiste.

La setmana escolar no seria possible sense la col·laboració d'un total de 90 alumnes en pràctiques de cicles formatius d'Educació Infantil, tècnics en Socioculturals, Educació Especial i tècnic superior en Activitats Físiques i Esportives de diferents centres de la Safor. No menys rellevant és el disseny i posada en marxa d'un pla d'emergències, amb la participació de diferents cossos i mitjans de protecció: voluntaris de protecció civil, servei permanent d'UCI mòbil, zona de prevenció de bombers, centre de coordinació d'emergències i el suport de la Guàrdia Civil i la Guàrdia Civil de Trànsit.

Apartat a banda mereix la preparació prèvia de l'església dels Sants Joans, que uns dies abans és netejada i decorada per les dones voluntàries, que a més porten del forn els panellots. Un punt essencial és la impressió, distribució i difusió que es fa de la festa i les activitats amb l'edició del cartell i dels fullets amb el programa del porrat. Tot ho podem trobar a les diferents oficines de turisme de les localitats veïnes i el mateix ajuntament de Potries: de tot açò s'encarrega la mateixa casa consistorial, amb un pressupost destinat a la tasca divulgativa del porrat. En els últims anys s'ha vist necessari i molt productiu penjar aquesta documentació en suport informàtic en la pàgina web de l'Ajuntament i les xarxes socials corporatives, des d'on qualsevol persona resident en qualsevol punt del món pot accedir a la informació del porrat i se la pot descarregar.

g) Relació dels béns mobles i immobles o entorns d'interés vinculats

– Església dels Sants Joans i relíquia de sant Blai

Es on tenen lloc els actes religiosos en honor a sant Blai, el dia 3 de febrer: ací es fa la missa, es canten els gojos, es mengen els panellots beneïts, es reparteixen les estampetes i els ciris i es passa la relíquia pel coll. Durant tot l'any, i sota l'ara consagrada de l'altar major, es troba la relíquia de sant Blai, que només ix del seu lloc amb motiu de la celebració de la festivitat del sant i del porrat.

La relíquia és un fragment d'os que la tradició atribueix al sant, i que el dia 3 de febrer, després de la missa, es passa pel coll dels fidels tal com és preceptiu, dient «Sant Blai gloriós, cura'ns la gola i emporta't la tos». Es conserva a l'interior d'un reliquiari amb forma d'ampolla de plata daurada de secció redona i protegit per un cristall. Aquest xicotet reliquiari, a la vegada, queda acoblat dins d'un altre de majors dimensions de plata, segurament obra del segle XIX, i que pensem que està construït a partir de dues peces: per una banda, un calze de plata amb la inscripció «San Blas» a la base de la peça, sobre el qual s'ha instal·lat, per l'altra, un altre cos que imita un baldaquí sota el qual està el més menut amb la relíquia.

– Casa consistorial

Restaurada a principi dels anys huitanta, actualment alberga per al porrat les diferents exposicions, i també s'efectuen visites guiades pel seu interior.

– Museu Cassoleria d'Àngel Domínguez

Últim testimoni de l'activitat industrial per la qual es coneix Potries per tot arreu de la comarca, aquesta terrisseria és l'exemple de les moltes que van existir als afores de la localitat a principi del segle passat. Recordem que el malnom dels potriers no és altre que el de cassolers. Rep el nom del seu últim propietari, Àngel Domínguez, que va morir el 1983. A banda d'estar integrat perfectament en un dels carrers centrals del porrat, el carrer del Cup, s'obri per a aquells que vulguen visitar l'edifici, de vegades fent teatralitzacions a l'interior, i conèixer com es treballava en una terrisseria.

5. Interpretació i simbolismes

Sense dubte, la relíquia de Sant Blai ha actuat com a pol d'atracció i com a àncora per a la continuïtat del porrat de Potries, i efectivament molts dels assistents hi acudeixen per tal de passar-se la relíquia per la gola, com mana la tradició. És aquest un dels factors per tal que el porrat s'haja mantingut amb continuïtat en el temps, i que com a tal, Potries es convertira, junt amb Ròtova i Benirredrà, en impulsora de la creació de la Ruta dels Porrats, una iniciativa amb un gran èxit.

Però, si per alguna cosa més s'ha d'identificar el porrat de Potries, no és una altra que pels bunyols. Tots aquests, juntament amb les cassoles, encara que en menor mesura, han estat utilitzats com a elements

La semana escolar no sería posible sin la colaboración de un total de 90 alumnos en prácticas de ciclos formativos de Educación Infantil, técnicos en Socioculturales, Educación Especial y técnico superior en Actividades Físicas y Deportivas de diferentes centros de la Safor. No menos relevante es el diseño y puesta en marcha de un plan de emergencias, con la participación de diferentes cuerpos y medios de protección: voluntarios de protección civil, servicio permanente de UCI móvil, zona de prevención de bomberos, centro de coordinación de emergencias y el apoyo de la Guardia Civil y la Guardia Civil de Tráfico.

Cabe destacar especialmente la preparación previa de la iglesia de los Santos Juanes, que unos días antes es limpiada y decorada por las mujeres voluntarias, que además llevan del horno los panecillos. Un punto esencial es la impresión, distribución y difusión que se hace de la fiesta y las actividades con la edición del cartel y de los folletos con el programa del porrat. Todo lo podemos encontrar en las diferentes oficinas de turismo de las localidades vecinas y el mismo Ayuntamiento de Potries: de todo esto se encarga la misma casa consistorial, con un presupuesto destinado a la tarea divulgativa del porrat. En los últimos años se ha visto necesario y muy productivo colgar esta documentación en soporte informático en la página web del Ayuntamiento y las redes sociales corporativas, desde donde cualquier persona residente en cualquier punto del mundo puede acceder a la información del porrat y se la puede descargar.

g) Relación de los bienes muebles e inmuebles o entornos de interés vinculados

– Iglesia de los Santos Juanes y reliquia de san Blas

Es donde tienen lugar los actos religiosos en honor a san Blas, el día 3 de febrero: aquí se hace la misa, se cantan los gozos, se comen los panecillos bendecidos, se reparten las estampitas y los cirios y se pasa la reliquia por el cuello. Durante todo el año, y bajo el ara consagrada del altar mayor, se encuentra la reliquia de san Blas, que solo sale de su sitio con motivo de la celebración de la festividad del santo y del porrat.

La reliquia es un fragmento de hueso que la tradición atribuye al santo, y que el día 3 de febrero, después de la misa, se pasa por el cuello de los fieles tal como es preceptivo, diciendo «Sant Blai gloriós, cura'ns la gola i emporta't la tos». Se conserva en el interior de un relicario con forma de botella de plata dorada de sección redonda y protegido por un cristal. Este pequeño relicario, a la vez, queda acoplado dentro de otro de mayores dimensiones de plata, seguramente obra del siglo XIX, y que pensamos que está construido a partir de dos piezas: por un lado, un cáliz de plata con la inscripción «San Blas» en la base de la pieza, sobre el que se ha instalado, por la otra, otro cuerpo que imita un baldaquino bajo el cual está el más pequeño con la reliquia.

– Casa consistorial

Restaurada a principio de los años ochenta, actualmente alberga para el porrat las diferentes exposiciones, y también se efectúan visitas guiadas por su interior.

– Museo Cassoleria d'Àngel Domínguez

Último testigo de la actividad industrial por la que se conoce Potries por todas partes de la comarca, esta alfarería es el ejemplo de las muchas que existieron en las afueras de la localidad a principio del siglo pasado. Recordamos que el mote de los potriers no es otro que el de cassolers. Recibe el nombre de su último propietario, Àngel Domínguez, que murió en 1983. Además de estar integrado perfectamente en una de las calles centrales del porrat, la calle del Cup, se abre para aquellos que quieran visitar el edificio, a veces haciendo teatralizaciones en el interior, y conocer cómo se trabajaba en una alfarería.

5. Interpretación y simbolismos

Sin duda, la reliquia de San Blas ha actuado como polo de atracción y como ancla para la continuidad del porrat de Potries, y efectivamente muchos de los asistentes acuden para pasarse la reliquia por la garganta, como manda la tradición. Es este uno de los factores para que el porrat se haya mantenido con continuidad en el tiempo, y que, como tal, Potries se convirtiera, junto con Ròtova y Benirredrà, en impulsora de la creación de la Ruta de los Porrats, una iniciativa con un gran éxito.

Pero, si por algo más se tiene que identificar el porrat de Potries, es sobre todo por los buñuelos. Todos ellos, junto con las cazuelas, aunque en menor medida, han sido utilizados como elementos recurrentes en la

recurrents en la iconografia dels programes que es conserven el dia de hui. Tanmateix, a causa de les activitats que se celebren al porrat, el de Potries és un símbol de com els porrats són un enllaç entre el passat i el present. En el d'aquesta localitat es veu perfectament com la tradició i les tendències més actuals es donen la mà: per un costat, amb les parades de llepolies i altres productes típics dels porrats i fires, o l'obertura d'espais tradicionals com la Cassoleria; per l'altre, amb les actuacions nocturnes o els concursos de pintura, per posar uns pocs exemples.

6. Percepció i implicació de la població i grau d'obertura als públics

El Porrat de Sant Blai de Potries constitueix un orgull per a la seua població: els seus habitants, ambaixadors de primera mà del seu porrat, veuen que es manté la tradició que van viure els seus avis, i a més a més, perceben que s'hi aglutinen els elements culturals valencians més importants del moment. Per això, podem afirmar que la implicació veïnal és total en tots els actes i activitats del porrat, un porrat que és inclusiu i que té en compte les sensibilitats i els gustos de tots i totes. Així, confirmem que la tradició del porrat està més que garantida, però no només pel grau de participació dels habitants de Potries, sinó també per part dels artistes i personatges rellevants de la localitat i de la comarca, ja que hem vist que la seua intervenció és continuada i esperada.

Per si no n'hi haguera prou, tal com hem vist, Potries compta amb la voluntat de participació dels veïns d'altres localitats properes, per la qual cosa el porrat constitueix un punt de trobada desitjat i un acte de socialització. D'aquesta manera, les tradicionals romeries a peu dels escolars i les visites en autobús, juntament amb la bona tasca de difusió a les oficines de turisme i xarxes socials, tenen un efecte crida per a totes aquelles persones que vulguen arrimar-se a Potries i participar en les rutes, exposicions, o simplement passejar-se pels seus carrers plens de parades o ser testimonis dels actes religiosos entorn la relíquia de sant Blai, i de pas, assegurar-se que es llevaran els mals de gola per al que queda de temporada hivernal. Potries es converteix en el màxim exponent de poble acollidor.

Un símptoma del fet que el porrat de Potries funciona és que cada vegada més pobles promocionen o creen els seus propis porrats. Es veu en aquelles localitats on tradicionalment no existia un porrat o era una festa amb poca entitat. El màxim exponent el trobem amb l'impuls de la Ruta dels Porrats a final dels anys noranta, gràcies inicialment a Potries, Ròtova i Benirredrà. El 1997, Potries i Ròtova ajunten forces per dinamitzar els seus respectius porrats. El resultat va ser tan positiu que l'any següent s'hi va unir Benirredrà, per la qual cosa es va decidir proposar a la Mancomunitat de Municipis de la Safor crear una Ruta dels Porrats, amb una imatge corporativa i els paràmetres bàsics per a aquells porrats que es volgueren sumar. De manera oficial, per tant, entre 1998 i 1999 donem per començada aquesta ruta, que actualment inclou els porrats de: Potries (Sant Blai), Ròtova (Sant Macià), Benirredrà (Sant Antoni del Porquet), Oliva (calderes i Sant Antoni), la Font d'en Carròs (Sant Antoni), Gandia (Sant Josep, al Raval), Tavernes de la Vallidigna (la Sang, Sant Llorenç) i l'Alqueria de la Comtessa (Sants de la Pedra).

Pel que respecta a les xifres que podem proporcionar, tenint en compte el sistema de comptabilitat corresponent, basat en l'espai d'aparcament i la rotació de vehicles, es va estimar que, per a únicament els dos dies del cap de setmana del porrat de 2016, hi van assistir un total de 9.180 persones. No es van considerar ni les places fora de les àrees habilitades per a aparcar, així com tampoc l'afluència a peu o en altres mitjans de transport, ni tampoc el dia 3 de febrer ni el divendres anterior, on l'afluència va ser més que nombrosa. També es van comptabilitzar l'assistència a l'exposició del moment, amb una estimació de 3.472 persones, o el públic al teatre de Titelles, amb 1.147 espectadors, aquesta última dada més concreta per l'aforament limitat del recinte. A banda, vora 800 escolars van acudir a la setmana escolar.

La repercussió en els mitjans de comunicació comarcals és més que evident, ja que tots aquests, en major o menor mesura, tant els escrits com els audiovisuals, es fan ressò de la inauguració i dels actes entorn del porrat de sant Blai. En aquests, es destaca l'oferta cultural programada, o la gran afluència de públic, a banda de recollir la publicitat encarregada a tal efecte. Les xarxes socials corporatives, sobretot Facebook i Twitter, no es queden enrere i emeten imatges en directe de la festa al món, al mateix temps que transmeten als usuaris d'aquestes el

iconografia de los programas que se conservan el día de hoy. Aun así, a causa de las actividades que se celebran en el porrat, el de Potries es un símbolo de cómo los porrats son un enlace entre el pasado y el presente. En el de esta localidad se ve perfectamente como la tradición y las tendencias más actuales se dan la mano: por un lado, con los puestos de golosinas y otros productos típicos de los porrats y ferias, o la apertura de espacios tradicionales como la alfarería; por otro, con las actuaciones nocturnas o los concursos de pintura, por poner unos pocos ejemplos.

6. Percepción e implicación de la población y grado de apertura a los públicos

El Porrat de San Blai de Potries constituye un orgullo para su población: sus habitantes, embajadores de primera mano de su porrat, ven que se mantiene la tradición que vivieron sus abuelos, y, además, perciben que aglutina los elementos culturales valencianos más importantes del momento. Por eso, podemos afirmar que la implicación vecinal es total en todos los actos y actividades del porrat, un porrat que es inclusivo y que tiene en cuenta las sensibilidades y los gustos de todos y todas. Así, confirmamos que la tradición del porrat está más que garantizada, pero no solo por el grado de participación de los habitantes de Potries, sino también por parte de los artistas y personajes relevantes de la localidad y de la comarca, puesto que hemos visto que su intervención es continuada y esperada.

Por si no fuera suficiente, tal como hemos visto, Potries cuenta con la voluntad de participación de los vecinos de otras localidades próximas, por lo que el porrat constituye un punto de encuentro deseado y un acto de socialización. De este modo, las tradicionales romerías a pie de los escolares y las visitas en autobús, junto con la buena labor de difusión en las oficinas de turismo y redes sociales, tienen un efecto llamada para todas aquellas personas que quieran acercarse a Potries y participar en las rutas, exposiciones, o simplemente pasearse por sus calles llenas de puestos o ser testigos de los actos religiosos entorno la reliquia de san Blas, y de paso asegurarse que se quitarán los dolores de garganta para lo que queda de temporada invernal. Potries se convierte en el máximo exponente de pueblo acogedor.

Un síntoma de que el porrat de Potries funciona es que cada vez más pueblos promocionan o crean sus propios porrats. Se ve en aquellas localidades donde tradicionalmente no existía un porrat o era una fiesta con poca entidad. El máximo exponente lo encontramos con el impulso de la Ruta de los Porrats a final de los años noventa, gracias inicialmente a Potries, Ròtova y Benirredrà. El 1997, Potries y Ròtova juntan fuerzas para dinamizar sus respectivos porrats. El resultado fue tan positivo que el año siguiente se unió Benirredrà, por lo que se decidió proponer a la Mancomunidad de Municipios de la Safor crear una Ruta de los Porrats, con una imagen corporativa y los parámetros básicos para aquellos porrats que se quisieran sumar. De manera oficial, por lo tanto, entre 1998 y 1999 damos por empezada esta ruta, que actualmente incluye los porrats de: Potries (San Blas), Ròtova (San Matías), Benirredrà (San Antonio Abad), Oliva (calderas y San Antonio), La Font d'en Carròs (San Antonio), Gandia (San José, en el Raval), Tavernes de la Vallidigna (la Sangre, San Lorenzo) y L'Alqueria de la Comtessa (Santos de la Piedra).

Por lo que respecta a las cifras que podemos proporcionar, teniendo en cuenta el sistema de contabilidad correspondiente, basado en el espacio de aparcamiento y la rotación de vehículos, se estimó que, para únicamente los dos días del fin de semana del porrat de 2016, asistieron un total de 9.180 personas. No se consideraron ni las plazas fuera de las áreas habilitadas para aparcar, así como tampoco la afluencia a pie o en otros medios de transporte, ni tampoco el día 3 de febrero ni el viernes anterior, donde la afluencia fue más que numerosa. También se contabilizaron la asistencia a la exposición del momento, con una estimación de 3.472 personas, o el público en el teatro de Títeres, con 1.147 espectadores, este último dato más concreto por el aforo limitado del recinto. A parte, cerca de 800 escolares acudieron a la semana escolar.

La repercusión en los medios de comunicación comarcals es más que evidente, puesto que todos ellos, en mayor o menor medida, tanto los escritos como los audiovisuales, se hacen eco de la inauguración y de los actos en torno al porrat de san Blas. En estos se destaca la oferta cultural programada, o la gran afluencia de público, además de recoger la publicidad encargada a tal efecto. Las redes sociales corporativas, sobre todo Facebook y Twitter, no se quedan atrás y emiten imágenes en directo de la fiesta al mundo, al mismo tiempo que transmiten a los

que els mitjans diuen del seu porrat. L'abast total per a aquestes dues xarxes socials el 2016 es va comptabilitzar en 10.611 visites.

7. Salvaguarda

a) Agents i metodologia de transmissió

No hi ha cap dubte que és el mateix Ajuntament, esperonat per l'acollida i l'interés local, així com la gran afluència comarcal, el que vetla perquè la festa es repetisca any rere any. Per a fer això, es preocupa per assegurar-se la deguda dotació econòmica, el suport tècnic i de personal. En aquest sentit, per exemple, les diverses associacions implicades en el porrat són també essencials perquè tot l'engranatge del porrat funcione correctament durant els dies de celebració.

Amb aquest grau d'implicació dels veïns, junt amb mesures per acostar els més joves a la tradició del porrat, locals i no locals, no és d'estranyar que el que més ha funcionat en el Porrat de Sant Blai de Potries haja sigut la transmissió, tant oral com escrita. En aquest sentit, dues mesures molt importants van ser les impulsades per l'Ajuntament: la primera d'aquestes, el 2007, que va consistir en una entrevista a Maria Estruch Frasquet, una dona molt implicada en la vessant religiosa del porrat, la qual ha proporcionat una valuosa informació; la segona és la creació d'un banc de fotos, de manera que el municipi compta amb un vertader arxiu fotogràfic de la festa, i que només ha sigut possible per la col·laboració ciutadana.

b) Altres accions de salvaguarda

Al marge de l'interés per part del poble i de l'Ajuntament de Potries que hem mencionat en els apartats anteriors, altres mesures destinades a salvaguardar el Porrat de Sant Blai són, en primer lloc, l'esforç en la seua difusió per tots els mitjans possibles (impresos, audiovisuals, digitals). Una altra mesura molt rellevant ha sigut la integració del porrat dintre de la Ruta dels Porrats, amb la consegüent publicitat comarcal.

El nomenament de Potries com a capital cultural entre 2018-2019 és un fet indubtablement derivat del porrat, igual que la localitat haja sigut escenari en els últims dos anys de múltiples congressos i exposicions amb una vessant històrica («Jornades hortes històriques valencianes»), patrimonial («III Jornades de museus») i CMP de la Comunitat Valenciana («A museu obert», «VI Jornades de Museus Locals») o artística («Més enllà de l'objecte: narratives codificades», «Història i memòria») i «Els altres paisatges»).

c) Identificació de riscos i diagnòstic

Per tot el que hem dit, no és difícil de comprendre que el Porrat de Sant Blai de Potries està més viu que mai, i per tant, no es troba exposat a cap risc que pugua comportar-ne la desaparició.

Com hem vist, és una festivitat que es troba en constant evolució, amb ampliacions de programa i augment d'activitats, cosa que suposa l'increment de la implicació dels veïns i de les poblacions de la comarca, fet que ve reforçat amb activitats com la setmana escolar. A més, s'ha detectat un augment de visitants procedents d'altres indrets més enllà de la comarca. Les activitats programades estan pensades per a tots els cassolers i cassoleres, condició que és clau per a la seua salvaguarda i transmissió, a banda de mesures proactives per part del consistori a l'hora de detectar amb anticipació els possibles punts més problemàtics, com els accessos, amb personal de protecció civil, o les places d'aparcament de vehicles privats i autobusos.

d) Objectius, estratègies i accions proposades per a la salvaguarda

La corporació municipal, juntament amb els organismes locals i els veïns, són la màxima garantia de continuïtat de la festa i el Porrat de Sant Blai. Mostra d'això és el canvi constant que ha experimentat el porrat amb la introducció de novetats i l'eliminació dels aspectes que no funcionaven, amb l'objectiu d'una màxima implicació veïnal i comarcal.

8. Valoració i justificació de la declaració

Per tot el que hem dit,ensem que el Porrat de Sant Blai mereix especial atenció pel següent:

– El Porrat de Sant Blai és un esdeveniment identitari des del punt de vista social, cultural i econòmic, no només per al poble de Potries,

usuarios de estas lo que los medios dicen de su porrat. El alcance total para estas dos redes sociales en 2016 se contabilizó en 10.611 visitas.

7. Salvaguardia

a) Agentes y metodología de transmisión

No hay ninguna duda de que es el mismo Ayuntamiento, animado por la acogida y el interés local, así como la gran afluencia comarcal, el que vela para que la fiesta se repita año tras año. Para ello, se preocupa por asegurarse la debida dotación económica, el apoyo técnico y de personal. En este sentido, por ejemplo, las diversas asociaciones implicadas en el porrat son también esenciales para que todo el engranaje del porrat funcione correctamente durante los días de celebración.

Con este grado de implicación de los vecinos, junto con medidas para acercar a los más jóvenes a la tradición del porrat, locales y no locales, no es de extrañar que lo que más ha funcionado en el Porrat de San Blai de Potries haya sido la transmisión, tanto oral como escrita. En este sentido, dos medidas muy importantes fueron las impulsadas por el Ayuntamiento: la primera de estas, en 2007, que consistió en una entrevista a Maria Estruch Frasquet, una mujer muy implicada en la vertiente religiosa del porrat, la cual ha proporcionado una valiosa información; la segunda es la creación de un banco de fotos, de forma que el municipio cuenta con un verdadero archivo fotográfico de la fiesta, y que solo ha sido posible por la colaboración ciudadana.

b) Otras acciones de salvaguardia

Al margen del interés por parte del pueblo y del Ayuntamiento de Potries que hemos mencionado en los apartados anteriores, otras medidas destinadas a salvaguardar el Porrat de Sant Blai son, en primer lugar, el esfuerzo en su difusión por todos los medios posibles (impresos, audiovisuales, digitales). Otra medida muy relevante ha sido la integración del porrat dentro de la Ruta de los Porrats, con la consiguiente publicidad comarcal.

El nombramiento de Potries como capital cultural entre 2018-2019 es un hecho indudablemente derivado del porrat, igual que la localidad haya sido escenario en los últimos dos años de múltiples congresos y exposiciones con una vertiente histórica («Jornadas huertas históricas valencianes»), patrimonial («III Jornadas de museos») y CMP de la Comunitat Valenciana («A museo abierto», «VI Jornadas de Museos Locales») o artística («Más allá del objeto: narrativas codificadas», «Historia y memoria») y «Los otros paisajes»).

c) Identificación de riesgos y diagnóstico

Por todo lo que hemos dicho, no es difícil de comprender que el Porrat de San Blai de Potries está más vivo que nunca, y, por tanto, no se encuentra expuesto a ningún riesgo que pueda comportar su desaparición.

Cómo hemos visto, es una festividad que se encuentra en constante evolución, con ampliaciones de programa y aumento de actividades, cosa que supone el incremento de la implicación de los vecinos y de las poblaciones de la comarca, hecho que viene reforzado con actividades como la semana escolar. Además, se ha detectado un aumento de visitantes procedentes de otros lugares más allá de la comarca. Las actividades programadas están pensadas para todos los cassolers y cassoleres, condición que es clave para su salvaguardia y transmisión, además de medidas proactivas por parte del consistorio a la hora de detectar con anticipación los posibles puntos más problemáticos, como los accesos, con personal de protección civil, o las plazas de aparcamiento de vehículos privados y autobuses.

d) Objetivos, estrategias y acciones propuestas para la salvaguardia

La corporación municipal, junto con los organismos locales y los vecinos, son la máxima garantía de continuidad de la fiesta y el Porrat de Sant Blai. Muestra de esto es el cambio constante que ha experimentado el porrat con la introducción de novedades y la eliminación de los aspectos que no funcionaban, con el objetivo de una máxima implicación vecinal y comarcal.

8. Valoración y justificación de la declaración

Por todo lo que hemos dicho, pensamos que el Porrat de Sant Blai merece especial atención por lo siguiente:

– El Porrat de Sant Blai es un acontecimiento identitario desde el punto de vista social, cultural y económico, no solo para el pueblo de

sinó que aquesta circumstància es fa extensible a tota la comarca. Com ja hem assenyalat, la seua celebració és un referent, símbol i testimoni dels mercats ambulants típics d'altres èpoques passades, ja que de fet el de sant Blai ha actuat com a motor per a l'elaboració de la Ruta dels Porrats a la Safor.

– La seua antiguitat, almenys des de meitat del segle XVIII, tal com hem justificat més amunt, juntament amb la seua continuïtat, fan que la seua celebració siga una garantia d'èxit i que estiga especialment valorat.

– El de Potries és un porrat que compta amb el valor afegit de considerar-se un referent religiós, amb l'exhibició i contacte amb la relíquia del sant, ja que gaudeix de la particularitat de conservar-la, a banda de mantenir uns cants en honor al sant que no han variat en anys.

– El marc on es desplega el porrat, els carrers de la localitat, és excepcional, ja que són ben poques les poblacions valencianes que han mantingut el traçat tradicional dels seus nuclis urbans. D'aquesta manera, el visitant, siga o no de la comarca, pot gaudir de l'experiència d'un entorn poc alterat, amb un encant únic i impossible de reproduir.

– A tot el que hem esmentat hem d'afegir el grau d'implicació local, amb un seguit de corporacions, associacions, veïns, negocis variats, etc., que promouen i participen de manera activa a fer que el porrat, any rere any, siga un èxit. Durant el Porrat de Sant Blai, el poble de Potries torna a ser aquell poble acollidor del qual parla la premsa ja en el primer terç del segle XX, ja que multitud de gentes d'àmbit comarcal i provincial hi acudeixen per a gaudir de l'experiència d'un porrat innovador i tradicional, una cita ineludible per a tots els bons amants de la cultura valenciana. El porrat de Potries és la festa popular per excel·lència.

– Durant els dies que se celebra el porrat, gentes de totes les edats de la comarca de la Safor acudeixen al poble per a participar-hi de manera activa. Prova d'això és la setmana escolar, per exemple. Aquest pol d'atracció de Potries sobre la resta de poblacions veïnes no és un fet desconegut per a èpoques recents, ja que, com hem dit, succeeix almenys des que se'n té constància escrita a la premsa (vegeu més amunt, el 29 de gener de 1882, en el setmanari *El Litoral*, o el setmanari de Gandia Bayrén, el 16.02.1928).

– Una altra característica no menys important per a la localitat és l'ús i la difusió que fa de l'idioma propi, el valencià, que es manté viu en tota la senyalística local, i per la participació d'artistes que s'expressen en aquest idioma.

– A més, és una festa que ha perdurat en els anys i que tots els governs de les diferents tendències han procurat mantindre.

9. Documentació associada i annexos:

a) Audiovisual

– En l'expedient consta un CD on es pot veure un tall del programa de Levante TV *Tot és festa*, gravat al mateix porrat de 2017, i on es mostra clarament l'envergadura social, econòmica, gastronòmica i cultural del Porrat de Sant Blai de Potries.

b) Documental

– A l'Ajuntament de Potries es conserva la primera estampeta de sant Blai, de data indeterminada de final del segle XIX o principi del segle XX, i que mostra, per un costat, la imatge del sant amb els seus atributs, el bàcul i mitra de bisbe, i la pinta de cardar del seu martiri; i per l'altre, el text imprès dels gojos que tradicionalment es canten en finalitzar la missa el dia de sant Blai.

– Ací la lletra dels gojos que es canten en honor del sant en finalitzar la missa del dia 3 de febrer:

Pues del lugar de Potries
sois excelente Patrón.
Oye, Blas, a tus devotos,
como Dios tu petición.
En un prodigio a la vista
se vio vuestra protección,
cuando dos lugares son
los que pusieron en lista;
mas once veces conquista
Potries la advocación.

Potries, sino que esta circunstancia se hace extensible a toda la comarca. Como ya hemos señalado, su celebración es un referente, símbolo y testigo de los mercadillos típicos de otras épocas pasadas, puesto que de hecho el de san Blas ha actuado como motor para la elaboración de la Ruta de los Porrats en la Safor.

– Su antigüedad, al menos desde mitad del siglo XVIII, tal como hemos justificado más arriba, junto con su continuidad, hacen que su celebración sea una garantía de éxito y que esté especialmente valorado.

– El de Potries es un porrat que cuenta con el valor añadido de considerarse un referente religioso, con la exhibición y contacto con la reliquia del santo, puesto que disfruta de la particularidad de conservarla, además de mantener unos cantos en honor al santo que no han variado en años.

– El marco donde se desarrolla el porrat, las calles de la localidad, es excepcional, puesto que son muy pocas las poblaciones valencianas que han mantenido el trazado tradicional de sus cascos urbanos. De este modo, el visitante, sea o no de la comarca, puede disfrutar de la experiencia de un entorno poco alterado, con un encanto único e imposible de reproducir.

– A todo lo que hemos mencionado tenemos que añadir el grado de implicación local, con una serie de corporaciones, asociaciones, vecinos, negocios variados, etc., que promueven y participan de manera activa en hacer que el porrat, año tras año, sea un éxito. Durante el Porrat de Sant Blai, el pueblo de Potries vuelve a ser aquel pueblo acogedor del que habla la prensa ya en el primer tercio del siglo XX, puesto que multitud de gentes de ámbito comarcal y provincial acuden para disfrutar de la experiencia de un porrat innovador y tradicional, una cita ineludible para todos los buenos amantes de la cultura valenciana. El porrat de Potries es la fiesta popular por excelencia.

– Durante los días que se celebra el porrat, gentes de todas las edades de la comarca de la Safor acuden al pueblo para participar de manera activa. Prueba de esto es la semana escolar, por ejemplo. Este polo de atracción de Potries sobre el resto de poblaciones vecinas no es un hecho desconocido para épocas recientes, puesto que, como hemos dicho, sucede al menos desde que se tiene constancia escrita en la prensa (véase más arriba, el 29 de enero de 1882, en el semanario *El Litoral*, o el semanario de Gandia Bayrén, el 16.02.1928).

– Otra característica no menos importante para la localidad es el uso y la difusión que hace del idioma propio, el valenciano, que se mantiene vivo en toda la señalética local, y por la participación de artistas que se expresan en este idioma.

– Además, es una fiesta que ha perdurado en los años y que todos los gobiernos de las diferentes tendencias han procurado mantener.

9. Documentación asociada y anexos:

a) Audiovisual

– En el expediente consta un CD donde se puede ver un corte del programa de Levante TV *Tot és festa*, grabado en el mismo porrat de 2017, y donde se muestra claramente la envergadura social, económica, gastronómica y cultural del Porrat de San Blas de Potries.

b) Documental

– En el Ayuntamiento de Potries se conserva la primera estampita de san Blas, de fecha indeterminada de finales del siglo XIX o principios del siglo XX, y que muestra, por un lado, la imagen del santo con sus atributos, el báculo y mitra de obispo, y el peine de cardar de su martirio; y por el otro, el texto impreso de los gozos que tradicionalmente se cantan al finalizar la misa el día de san Blas.

– Aquí la letra de los gozos que se cantan en honor del santo al finalizar la misa del día 3 de febrero:

Pues del lugar de Potries
sois excelente Patrón.
Oye, Blas, a tus devotos,
como Dios tu petición.
En un prodigio a la vista
se vio vuestra protección,
cuando dos lugares son
los que pusieron en lista;
mas once veces conquista
Potries la advocación.

Oye, Blas, etc.

Con suceso tan loado
logró, Potries dichoso,
que seáis con sumo gozo
en su iglesia venerado;
donde halla el necesitado
el consuelo en su aflicción.

Oye, Blas, etc.

De los portentos que obráis
es el boril la capilla,
que es toda una maravilla
con los dones que mostráis,
la salud que a tantos dais,
causa al mundo admiración.

Oye, Blas, etc.

Sois tan pronto en socorrer
a quien os llega a invocar,
que junto el pedir y el dar
halla el hombre y la mujer;
cuantos os vienen a ver
con tan grande devoción.

Oye, Blas, etc.

A la devota que un ruego
hizo le dierais un hijo,
llenasteis de regocijo,
pues Dios le dio un niño luego,
gozando paz y sosiego
con tan feliz sucesión.

Oye, Blas, etc.

Tantas gargantas sanáis
dando a los hombres salud,
que acreditan tu virtud
con los milagros que usáis;
pues de una mujer sacáis
un infernal escuadrón.

Oye, Blas, etc.

Sois la fuente manantial,
que siempre se ve manando
de tantas gentes que entrando
a verte sin mal,
porque sois el cordial
de toda consolación.

Oye, Blas, etc.

Enfermos, cojos, tullidos,
libres ya de su dolencia
te ofrecen a competencia
mortajas, joyas, vestidos;
tributando agradecidos
a tus plantas por blasón.

Oye, Blas, etc.

– L'Ajuntament conserva un important fons fotogràfic del porrat. La imatge més antiga data del 1915, aproximadament. Aquest afany per recopilar instantànies del porrat es manté fins ara.

– La biblioteca de la localitat ha conservat en el seu fons local tots els fullets i díptics amb el programa de cada edició, des de l'any 1994 fins a l'actualitat, fet que constitueix un testimoni de primera mà dels canvis i continuïtats que han tingut lloc en el si del porrat.

– Alberto Vázquez va fer una entrevista el 2007 a Maria Estruch Frasquet, veïna de Potries i col·laboradora amb la missa de sant Blai, i que és testimoni dels canvis i costums del porrat en les últimes dècades d'anys.

c) Bibliogràfica

GONGA, J. E. (1990): *Les festes de la Safor*. Colomar Editors, Oliva: 67-71.

LLOP, F.; MIRA, J. F. (1985): «Comerç, transport i mercats». A: GREGORI, J.J.; CUCÓ, J.; LLOP, F.; CABRERA, M. R. (1985): *Bosc i muntanya, indústria tradicional, comerç i serveis. Temes d'etnografia valenciana*, vol. III. Institució Alfons el Magnànim, Institució Valenciana d'Estudis i Investigació. Alzira. 149-193.

Oye, Blas, etc.

Con suceso tan loado
logró, Potries dichoso,
que seáis con sumo gozo
en su iglesia venerado;
donde halla el necesitado
el consuelo en su aflicción.

Oye, Blas, etc.

De los portentos que obráis
es el boril la capilla,
que es toda una maravilla
con los dones que mostráis,
la salud que a tantos dais,
causa al mundo admiración.

Oye, Blas, etc.

Sois tan pronto en socorrer
a quien os llega a invocar,
que junto el pedir y el dar
halla el hombre y la mujer;
cuantos os vienen a ver
con tan grande devoción.

Oye, Blas, etc.

A la devota que un ruego
hizo le dierais un hijo,
llenasteis de regocijo,
pues Dios le dio un niño luego,
gozando paz y sosiego
con tan feliz sucesión.

Oye, Blas, etc.

Tantas gargantas sanáis
dando a los hombres salud,
que acreditan tu virtud
con los milagros que usáis;
pues de una mujer sacáis
un infernal escuadrón.

Oye, Blas, etc.

Sois la fuente manantial,
que siempre se ve manando
de tantas gentes que entrando
a verte sin mal,
porque sois el cordial
de toda consolación.

Oye, Blas, etc.

Enfermos, cojos, tullidos,
libres ya de su dolencia
te ofrecen a competencia
mortajas, joyas, vestidos;
tributando agradecidos
a tus plantas por blasón.

Oye, Blas, etc.

– El Ayuntamiento conserva un importante fondo fotográfico del porrat. La imagen más antigua data del 1915, aproximadamente. Este afán por recopilar instantáneas del porrat se mantiene hasta ahora.

– La biblioteca de la localidad ha conservado en su fondo local todos los folletos y dípticos con el programa de cada edición, desde el año 1994 hasta la actualidad, hecho que constituye un testimonio de primera mano de los cambios y continuidades que han tenido lugar en el seno del porrat.

– Alberto Vázquez hizo una entrevista el 2007 a Maria Estruch Frasquet, vecina de Potries y colaboradora con la misa de san Blas, y que es testigo de los cambios y costumbres del porrat en las últimas décadas de años.

c) Bibliogràfica

GONGA, J. E. (1990): *Les festes de la Safor*. Palomar Editores, Oliva: 67-71.

LOBO, F.; MIRA, J. F. (1985): «Comerç, transport i mercats». A: GREGORI, J.J.; CUCÓ, J.; LOBO, F.; CABRERA, M. R. (1985): *Bosc i muntanya, indústria tradicional, comerç i serveis. Temes d'etnografia valenciana*, vol. III. Institució Alfons el Magnànim, Institució Valenciana d'Estudis i Investigació. Alzira. 149-193.

10. Informació tècnica

a) Investigadors

– J. E. Gongga, que, en el llibre *Les festes de la Safor* (1990), sintetitza en què consisteix el porrat de sant Blai i, a més, es fa ressò d'unes publicacions antigues sobre aquest.

– Alberto Vázquez Blanco, tècnic de l'Ajuntament de Potries, que el 2007 es va encarregar de redactar un informe amb un perfil històric i artístic sobre el porrat, i d'entrevistar Maria Estruch i Frasquet.

b) Informants

– Damià Oliver, regidor de l'Ajuntament de Potries, el 2018.

– Maria Estruch Frasquet, veïna de Potries, nascuda el 1937 i entrevistada el 2007.

10. Información técnica

a) Investigadores

– J. E. Gongga, que, en el libro *Les festes de la Safor* (1990), sintetiza en que consiste el porrat de san Blas y, además, se hace eco de unas publicaciones antiguas sobre este.

– Alberto Vázquez Blanco, técnico del Ayuntamiento de Potries, que en 2007 se encargó de redactar un informe con un perfil histórico y artístico sobre el porrat, y de entrevistar a Maria Estruch i Frasquet.

b) Informantes

– Damià Oliver, concejal del Ayuntamiento de Potries, en 2018.

– Maria Estruch Frasquet, vecina de Potries, nacida en 1937 y entrevistada en 2007.